

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการวิจัยเรื่องความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านกลยุทธ์การตลาดของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

กลยุทธ์การตลาดกับการดำเนินงานโรงเรียนอนุบาลเอกชน

หากมองย้อนกลับไปในอดีตการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มุ่งให้ความสำคัญไปที่การจัดการเรียนการสอน โดยเน้นในส่วนของการเตรียมความพร้อมและส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านคือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐและหลักวิชาการ แต่ในระยะต่อมา จำนวนโรงเรียนอนุบาลเอกชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จนเกิดเป็นการแข่งขันทางธุรกิจ โรงเรียนจึงจำเป็นต้องปรับทิศทางใหม่ในการจัดการศึกษา พัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดแผนการลงทุน การขยายตลาด และการรวมพลังต่อรอง จากภาวะการแข่งขันในธุรกิจการศึกษานี้ส่งผลให้โรงเรียนอนุบาลเอกชนทั้งหลายต้องหันมาให้ความสนใจปรับกลยุทธ์ธุรกิจของตนเอง โดยเฉพาะการนำเอากลยุทธ์การตลาดมาใช้ในการดำเนินงาน (จินตนา, 2538: 123)

Kotler (1997: 68) กล่าวว่า กลยุทธ์การตลาด (Marketing strategy) หมายถึงหลักเกณฑ์ ซึ่งในการบริหารการตลาดกำหนดว่าจะใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดในตลาดเป้าหมาย รวมทั้งการตัดสินใจในค่าใช้จ่ายทางการตลาด ส่วนผสมทางการตลาด และการจัดสรรทรัพยากรทางการตลาด

ศิริวรรณ และคณะ (2543: 530) กล่าวว่า กลยุทธ์การตลาด คือ ขั้นตอนในการกำหนด จุดมุ่งหมายทางการตลาด การเลือกตลาดเป้าหมาย และการออกแบบส่วนผสมการตลาด เพื่อสนองความพึงพอใจของตลาด และบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร

เสรี (2542: 11) กล่าวว่า กลยุทธ์การตลาด เป็นวิธีการใช้เครื่องมือการตลาด (ส่วนผสมการตลาด) เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่ากลยุทธ์การตลาดเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนในการนำเอาส่วนผสมการตลาดทั้ง 4 ส่วนมาใช้ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจสูงสุดให้กับผู้ประกอบการ นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง หากผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนมีการปรับกลยุทธ์ให้กับโรงเรียนของตนเอง โดยนำเอากลยุทธ์การตลาดที่วางแผนไว้มาปฏิบัติในการดำเนินงานจะทำให้ผู้ประกอบการเกิดความพึงพอใจ และตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน ส่วนผสมการตลาดที่กล่าวถึงมีความหมายและรายละเอียดดังนี้

ส่วนผสมการตลาด

Kotler (2001: 24) กล่าวว่า ส่วนผสมการตลาด (Marketing mix) หมายถึงเครื่องมือการตลาดที่สามารถควบคุมได้ ซึ่งกิจการต้องผสมผสานเครื่องมือเหล่านี้ให้สามารถตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ส่วนผสมการตลาดประกอบด้วยทุกสิ่งทุกอย่างที่กิจการใช้ เพื่อให้มีอิทธิพลโน้มน้าวความต้องการผลิตภัณฑ์ของกิจการ

ศิริวรรณ และคณะ (2546: 53) กล่าวว่า ส่วนผสมการตลาด (Marketing mix หรือ 4Ps) หมายถึงตัวแปรทางการตลาดที่ควบคุมได้ และนำมาใช้ร่วมกันเพื่อสนองความพึงพอใจแก่กลุ่มเป้าหมาย

เสรี (2542: 85) กล่าวว่า ส่วนผสมการตลาด (Marketing mix) หมายถึง การเสนอสินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้ ขายในราคาที่ผู้บริโภคยอมรับได้ และผู้บริโภคยินดีจ่ายเพราะมองเห็นว่าคุ้มค่า รวมถึงมีการจัดจำหน่าย กระจายสินค้าให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคซื้อเพื่อความสะดวกแก่ลูกค้า ด้วยความพยายามจงใจให้เกิดความชอบในสินค้าและเกิดพฤติกรรมอย่างถูกต้อง

ส่วนผสมการตลาดแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ (Product)
2. ราคา (Price)
3. สถานที่ (Place)
4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)

ผลิตภัณฑ์ หมายถึงสิ่งที่เสนอให้บริการโดยโรงเรียนอนุบาลเอกชน เพื่อสนองความต้องการของผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนต้องให้ความสำคัญเพราะถือเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นส่วนหนึ่งในการทำให้โรงเรียนโรงเรียนอยู่รอด และมีเสถียรภาพจากคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่โรงเรียนนำเสนอ ผลิตภัณฑ์ในความหมายของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ได้แก่ บุคลากร หลักสูตรและการจัดประสบการณ์ การจัดการศึกษาและการบริหารงานโรงเรียน

1.1 บุคลากร

ในธุรกิจโรงเรียนอนุบาลเอกชนองค์ประกอบที่สำคัญสิ่งหนึ่งคือ ผู้ร่วมงาน หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะเฉพาะที่เหมาะสม มีความเข้าใจงาน มีการประสานงานกับผู้อื่นและหน่วยงานอื่นได้ดี ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนต้องให้ความใส่ใจ เพราะคุณภาพและการพัฒนาของเด็กในด้านต่างๆจะสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคลากรทุกฝ่าย(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529ช: 819-870) บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานนี้มีชื่อแตกต่างกันตามลักษณะของงานและสังกัดดังนี้

1.1.1 ผู้บริหาร

เป็นบุคคลที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องเกี่ยวกับตัวเด็ก ผู้ปกครอง ครู และผู้ร่วมงานทุกคน ผู้บริหารต้องทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการสอน และด้านการบริหารและควรมีวุฒิปริญญาตรีด้านปฐมวัยศึกษา

1.1.2 ครู

ครูผู้สอนถือว่าเป็นบุคคลพิเศษของโรงเรียนอนุบาล ครูผู้สอนเด็กวัยนี้ต้องมีความสามารถพิเศษ มีความรับผิดชอบในการจัดประสบการณ์ให้ได้ผลดีต่อเด็ก ครูต้องสามารถร่วมงานกับผู้อื่นในเรื่องการสอนและกิจกรรมอื่นๆ เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น รักเด็ก ใฝ่หาความรู้ ให้ความสนใจแก่สภาพและวิธีการใหม่ๆที่เกิดขึ้น แต่งตัวเรียบร้อย มีบุคลิกภาพดี พุดจาไพเราะ ยิ้มแย้มแจ่มใส ลายมือสวยและเป็นผู้มีความคิดริเริ่มแปลกๆใหม่ๆบ้างตามสมควร ครูผู้สอนควรมีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยหรือเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการสอนหรือดูแลเด็กปฐมวัย

1.1.3 ผู้ช่วยครู

ผู้ช่วยครูเป็นบุคคลที่สำคัญรองลงมา อาจทำการสอนหรือรับผิดชอบหน้าที่ของครูผู้สอนได้ทุกครั้งเมื่อครูผู้สอนมีกิจจำเป็นไม่อยู่ ผู้ช่วยครูควรมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับครูผู้สอน และควรผ่านการอบรมเกี่ยวกับการสอนหรือการดูแลเด็กปฐมวัย

1.1.4 พี่เลี้ยงเด็ก

เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่ไม่อยู่นิ่ง มีพลังสูง ชอบซักชอบถาม และเป็นวัยที่ต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด ดังนั้นพี่เลี้ยงจึงเป็นบุคคลที่มีส่วนช่วยในการดูแลและการช่วยเหลือด้านอื่นๆ พี่เลี้ยงควรได้ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการสอนหรือการดูแลเด็กปฐมวัย

1.1.5 ผู้ดูแลทำความสะอาด

ผู้ดูแลทำความสะอาดต้องเป็นผู้ที่เอาใจใส่เด็ก สิ่งของในโรงเรียน ผู้บริหารต้องชี้แจงหน้าที่ของผู้ดูแลทำความสะอาดอย่างชัดเจน

1.1.6 แม่ครัว

แม่ครัวเป็นผู้จัดทำอาหารให้ลูกหลานอนามัย และทำตามตารางรายการอาหารที่จัดไว้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าบุคลากรของโรงเรียนอนุบาลเอกชนทุกคนมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินการของโรงเรียนทั้งสิ้น ผู้บริหารจำเป็นต้องดูแลบุคลากรทุกฝ่ายให้ทำงานอย่างเต็มความสามารถและทำงานประสานกันอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 หลักสูตรและการจัดประสบการณ์

หลักสูตร

หลักสูตรเป็นตัวชี้แนะในการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ในการจัดหลักสูตรควรจัดให้ยืดหยุ่นเพื่อให้ครูสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ได้

กิตติมา (2532: 60) กล่าวว่าหลักสูตรหมายถึง เอกสารที่กำหนดโครงการศึกษาของผู้สอน โดยกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา เนื้อหาและประสบการณ์ที่จะจัดให้กับผู้เรียน

เยาวยา (2542: 78) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรคือทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในตัวเด็ก ในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งหมายรวมถึงโรงเรียน ชั้นเรียน อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนต่างๆ เพื่อน กิจกรรม หลักสูตร สนามเด็กเล่น วิธีสอน กิจกรรม การวางแผน หนังสือ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ครู ชุมชน เป็นต้น รวมทั้งบรรยากาศต่างๆที่ครูสามารถจัดขึ้นเพื่อให้เด็กเกิดพัฒนาการไปตามที่ต้องการ

จากความหมายของหลักสูตรข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าหลักสูตรคือแผนงานที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กในทุกเรื่อง เป็นสิ่งที่ผู้บริหารและครูจัดขึ้น เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการในทุกด้านอย่างสมบูรณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (2546:1) กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคนทั้งเด็กปกติ และเด็กพิเศษ เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายบูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย เพื่อให้เด็กแต่ละคนมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดีและคนเก่งของสังคม และสอดคล้องกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคม โดยความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นๆ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2546: 5) กล่าวถึง หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

4. จัดประสบการณ์เรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เมื่อเด็กจบการศึกษา ระดับปฐมวัย เด็กจะบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในจุดหมาย 12 ข้อ และในแต่ละช่วงอายุ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะตามวัยของเด็กด้วย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขอนามัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

โครงสร้างของหลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 16-27) กล่าวว่า เพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาปฐมวัยจึงกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. การจัดชั้นหรือการจัดกลุ่มเด็ก ให้ยึดอายุเป็นหลักและอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล เช่น กลุ่มเด็กที่มีอายุ 3 ปี อาจเรียกชื่ออนุบาลศึกษาปีที่ 1 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 4 ปีอาจเรียกชื่ออนุบาลศึกษาปีที่ 2 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 5 ปี อาจเรียกชื่ออนุบาลศึกษาปีที่ 3 หรือเด็กเล็ก เป็นต้น

2. ระยะเวลาเรียน ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-3 ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา

3. สาระการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ทั้งสองส่วนใช้เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษาอาจจัดในรูปแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการหรือเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็ก อีกทั้งต้องสอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 31-49) กล่าวถึง ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 และเอกสารหลักสูตรอื่นๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบันและปัญหาความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2. ร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยมีข้อเสนอแนะเป็นแนวทางจัดทำตามหัวข้อ
ดังนี้

2.1 วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือจุดหมาย (มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์)

2.2 โครงสร้างหลักสูตร (สาระการเรียนรู้รายปี เวลาเรียน)

2.3 การจัดประสบการณ์

2.4 การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

2.5 สื่อและแหล่งการเรียนรู้

2.6 การประเมินพัฒนาการ

2.7 การบริหารจัดการหลักสูตร

2.8 อื่นๆ

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546		
ช่วงอายุ	อายุต่ำกว่า 3 ปี	
	อายุ 3-5 ปี	
สาระการเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
	- ด้านร่างกาย	- เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก
	- ด้านอารมณ์และจิตใจ	- เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล และสถานที่แวดล้อมเด็ก
	- ด้านสังคม	- ธรรมชาติรอบตัว
	- ด้านสติปัญญา	- สิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก
ระยะเวลาเรียน	ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและรับการศึกษา	
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546)		

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548:1) กล่าวว่า จุดมการณ์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรกเพื่อวางรากฐานชีวิตของเด็กไทยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยใช้กิจกรรมกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการของสมองอย่างเต็มที่ รวมทั้งเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับที่สูงขึ้น อันจะนำไปสู่ความเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป การศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กบนพื้นฐาน การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละบุคคลภายใต้บริบททางวัฒนธรรม อารยธรรม และวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกัน

หลักการของการจัดการศึกษาปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. หลักการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม โดยเริ่มจากการพัฒนาร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์ กระตุ้นให้สมองได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ พัฒนาด้านจิตใจและอารมณ์ให้เป็นผู้มีความรู้สึกที่ดี

ต่อตนเอง เชื้อมั่นในตนเอง ร่าเริงแจ่มใส สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ พัฒนาด้านสังคมโดยให้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งพัฒนาสติปัญญา ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์บนวิถีชีวิตของเด็กตามสภาพครอบครัว บริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

2. หลักการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ โดยจัดการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเอาใจใส่ และจัดการเรียนรู้ผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นเรียนให้สนุก เล่นให้มีความรู้ และเกิดพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล

3. หลักการสร้างเสริมความเป็นไทย โดยการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นคนไทย ความเป็นชาติไทยที่มีวัฒนธรรมอันดีงาม เคารพนับถือและกตัญญูทวดเทวีต่อบิดามารดา มีชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมจิตใจ ทำให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น และประเทศไทย

4. หลักความร่วมมือ โดยครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาร่วมมือกันในการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข ตลอดจนพร้อมที่จะเรียนรู้ในการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

5. หลักแห่งความสอดคล้อง อุดมการณ์และมาตรฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัยต้องสอดคล้องกับสาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียกกิจกรรม

แตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน แต่ทั้งนี้ประสบการณ์ที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และควรยืดหยุ่นให้มีสาระการเรียนรู้ที่เด็กสนใจและสาระการเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด เมื่อเด็กได้รับประสบการณ์สำคัญและทำกิจกรรมในแต่ละหัวเรื่องแล้วเด็กควรเกิดแนวคิดตามที่ได้เสนอแนะในหลักสูตร สำหรับการนำแนวคิดจากนวัตกรรมต่างๆ มาใช้ในการจัดประสบการณ์ ผู้สอนต้องทำความเข้าใจในนวัตกรรมนั้นๆ แต่ละนวัตกรรมจะมีจุดเด่นของตนเอง แต่โดยภาพรวมแล้วนวัตกรรมส่วนใหญ่จะยึดเด็กเป็นสำคัญ การลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเด็กจะเป็นหัวใจสำคัญในแต่ละนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546: 50-53)

ผู้สอนระดับปฐมวัยต้องศึกษาและทำความเข้าใจในหลักการจัดประสบการณ์ แนวการจัดประสบการณ์ และรูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน เพื่อนำหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดหลักการจัดประสบการณ์ไว้ดังนี้

- 1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
- 1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- 1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการเรียนรู้และสิ่งที่เด็กจะได้รับจากการจัดประสบการณ์
- 1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
- 1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ได้ให้แนวทางการจัดประสบการณ์คือ

2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำและนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งเด็กและผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือ

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์เรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการ

2.10 จัดทำสารนิเทศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำข้อมูลที่ได้มาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

3. การจัดกิจกรรมประจำวัน

สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2546: 53-54) กล่าวว่า กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบเป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลากหลาย โดยมีขอบข่ายดังนี้

3.1 หลักการจัดกิจกรรม

3.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวันและยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

วัย 3 ขวบ มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 8 นาที

วัย 4 ขวบ มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 12 นาที

วัย 5 ขวบ มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 15 นาที

3.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3.1.3 กิจกรรมอิสระที่เด็กเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

3.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังกายมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

3.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันต้องให้ครอบคลุมดังต่อไปนี้

3.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระ เล่นกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

3.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ

3.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆผ่านการเล่น โดยให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือกและได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

3.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่าง

สมัครเล่น เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่น และทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

3.2.5 การพัฒนาความคิด และพัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา ควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

3.2.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารในการ ถ่ายทอด ความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

3.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัวโดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างเป็นอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่น บทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่างๆ เป็นต้น

จากหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ที่มีผู้กล่าวไว้จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการเตรียมความพร้อมของเด็กแรกเกิดถึง 6 ปี ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุลและต่อเนื่องพร้อมกันทุกด้าน เพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามวัย โดยการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ เหมาะสมกับวัยและวัฒนธรรมที่แวดล้อมตัวเด็ก จากครูและสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัย โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาการดำเนินงานของโรงเรียนอนุบาลเอกชนจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่โรงเรียนจะกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่นอกเหนือหรือแตกต่างไปจากการดำเนินงานในโรงเรียนของรัฐบาลโดยทั่วไป อาจมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นการจูงใจและสร้างความนิยมให้ผู้ปกครองได้พิจารณาเป็นทางเลือกในการส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงการดำเนินงานด้านหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนอนุบาลเอกชน จะเห็น

ได้ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จะปรับหลักสูตรในด้านต่างๆ ได้แก่ หลักสูตรภาษาอังกฤษ หลักสูตรสองภาษา กิจกรรมว่ายน้ำ ดนตรี คอมพิวเตอร์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถือเป็นกลยุทธ์การตลาดในการบริหารจัดการของโรงเรียนเอกชนโดยทั่วไป และเมื่อพิจารณาถึงหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งถือเป็นหลักสูตรแกนกลางในระดับชาตินั้น ได้กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและสังคม โดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดทำหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ดังกล่าวข้างต้นจึงถือเป็นแนวทางหนึ่งที่โรงเรียนอนุบาลเอกชนได้ยึดถือดำเนินการ กลยุทธ์การตลาดดังกล่าวต้องยึดความต้องการของผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดกลยุทธ์ ดังนั้นการที่โรงเรียนอนุบาลเอกชนส่วนใหญ่ได้กำหนดหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากโรงเรียนอื่นจึงถือเป็นกลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่เห็นได้โดยทั่วไปในขณะนี้

1.3 การบริหารงานโรงเรียนอนุบาลเอกชน

การดำเนินงานโรงเรียนอนุบาลเอกชน เป็นการบริหารจัดการงานด้านต่างๆของโรงเรียนตามที่ได้กำหนดไว้ โดยโรงเรียนสามารถแบ่งกลุ่มงานได้ตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน

หวน (2529: 7-10) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานโรงเรียนอนุบาลเอกชนไว้ว่าเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในโรงเรียนเพื่อบริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมและการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในโรงเรียนเพื่อบริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมเรียกว่าเป็นการบริหารโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531: 2) กล่าวว่า การบริหารงานโรงเรียนอนุบาลเอกชน หมายถึง การที่ผู้บริหารได้ใช้ความพยายามต่างๆในการจัดสรรทรัพยากร อันได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของ และการจัดการให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร นักเรียนมีคุณภาพอันพึงประสงค์ของสังคม

ปิ่นหทัย (2537: 41-42) ได้กล่าวถึงการบริหารงานโรงเรียนอนุบาลเอกชนไว้ว่าการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ผู้ปกครอง และบุคลากรอื่นๆในโรงเรียน เนื่องจากวิธีการบริหารโรงเรียนจะมีผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมใน

โรงเรียนทุกเรื่อง การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดสถานที่เอื้อต่อการจัดการดูแลเด็กให้มีคุณภาพ การบริหารที่ดีรวมไปถึงการสื่อสารที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน มีความมั่นคงทางการเงินโดยคำนึงถึงความสนใจ ความต้องการ และสภาพการทำงานของบุคลากร ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายวางแผนการดำเนินงานการบริหารโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย

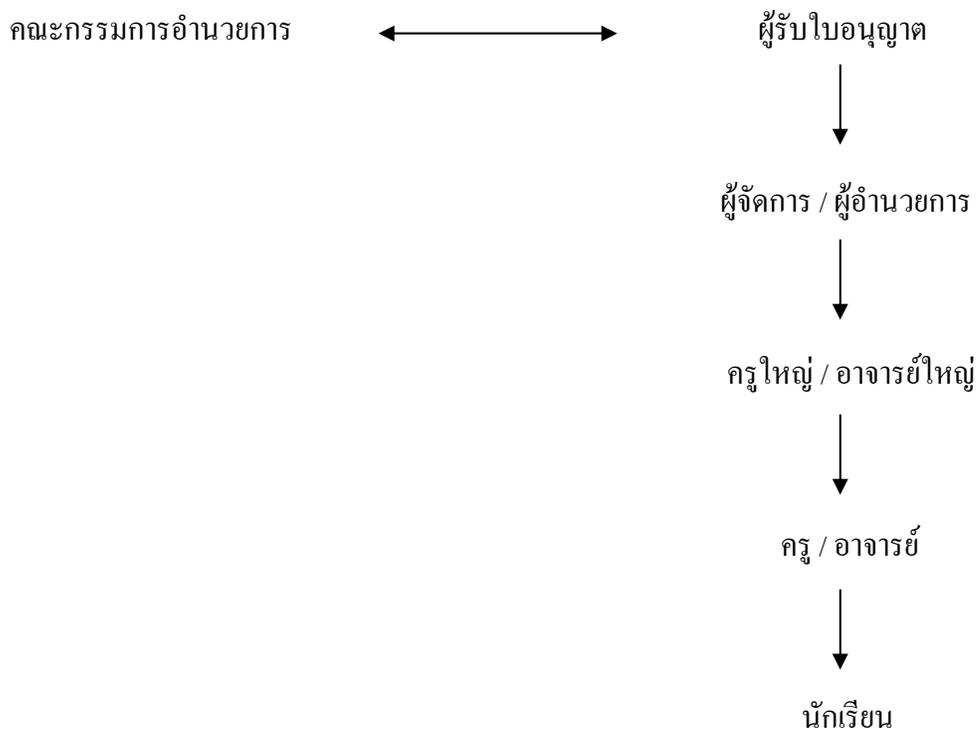
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541: 6) กล่าวว่า การบริหารงานโรงเรียนอนุบาลเอกชน ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการจัดการศึกษา การที่ผู้บริหารจะปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เหมาะสมกับความสำคัญดังกล่าวนี้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการบริหารโรงเรียน อันเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง กล่าวคือ ต้องทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ ขอบข่าย และความสำคัญของการบริหารงานโรงเรียน เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องตามความคาดหวังของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

เยาเวพา (2542: 56) ได้กล่าวถึงการบริหารงานโรงเรียนอนุบาลเอกชนว่าหมายถึงกระบวนการดำเนินงานที่บุคคลต่างๆ ในสถานศึกษานั้นร่วมกันทำงานโดยมีเป้าหมายร่วมกันที่จะช่วยดำเนินงานด้านวิชาการ การเงิน พัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ กิจกรรมนักเรียน ตลอดจนความสัมพันธ์กับชุมชนให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดให้และบังเกิดผลดี

จากความหมายของการบริหารงานโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การบริหารงานโรงเรียนอนุบาลเอกชนคือ ความสามารถของผู้บริหารในการดำเนินงานให้บุคคลทุกๆ ฝ่ายในโรงเรียนรับผิดชอบงานให้บรรลุเป้าหมาย และเป็นไปตามความคาดหวังของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526: 31) ได้กล่าวถึงโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนเอกชนไว้ว่าเนื่องจากพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 ได้บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจในการออกระเบียบเพื่อกำหนดให้โรงเรียนลักษณะใดประเภทใด หรือระดับใดต้องมีคณะกรรมการอำนวยการเพื่อทำหน้าที่ควบคุมดูแลการบริหารโรงเรียนได้ ฉะนั้นผู้รับใบอนุญาตซึ่งมีตำแหน่งเป็นประธานของคณะกรรมการอำนวยการจึงมีโอกาที่จะ

ปรึกษางานต่างๆของโรงเรียนกับคณะกรรมการอำนวยการได้ ซึ่งนับว่าเป็นการบริหารโรงเรียนโดยคณะบุคคล ดังแผนภูมิตี่

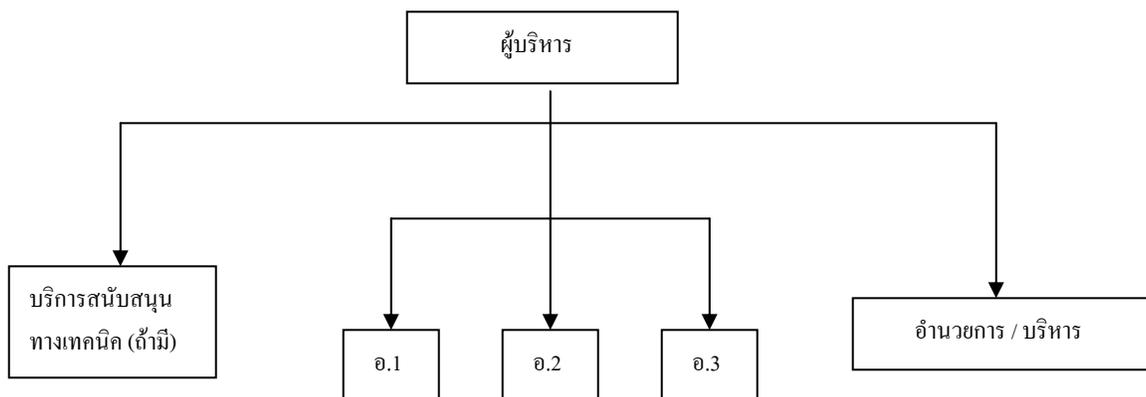
ภาพที่ 1 การบริหารโรงเรียนโดยคณะบุคคล

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542: 25-45) กล่าวถึง การจัดระบบ และการกำหนดอัตรากำลังตามการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ไว้ดังนี้

ขนาดโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	300 คน
อนุบาล 1 4 ห้อง ห้องละ 25 คน	จำนวนนักเรียน	100 คน
อนุบาล 2 4 ห้อง ห้องละ 25 คน	จำนวนนักเรียน	100 คน
อนุบาล 3 4 ห้อง ห้องละ 25 คน	จำนวนนักเรียน	100 คน
	รวม	300 คน
อัตราครูต่อนักเรียน 1: 25	จำนวนครู	12 คน
บุคลากรสนับสนุน	จำนวน	3-5 คน

ผู้บริหาร	จำนวน	1 คน
อัตรากำลังทั้งสิ้น	จำนวน	16-18คน

ภาพที่ 2 การจัดระบบการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542)

สรุปการบริหารงานการศึกษาปฐมวัยคือการดำเนินงานภายในโรงเรียน โดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่าย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับนักเรียนและช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จ โดยมีผู้กล่าวถึงขอบข่ายของการบริหารงานโรงเรียน มีดังนี้

1. งานบริการวิชาการ
2. งานบริหารบุคคล
3. งานบริหารกิจการนักเรียน
4. งานบริหารธุรการ
5. งานบริหารความสัมพันธ์ชุมชน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2535: 160-162) กล่าวถึงงานที่โรงเรียนควรจะดำเนินการนั้นประกอบด้วยงานดังต่อไปนี้

1. งานวิชาการ
2. การจัดการด้านธุรการ
3. การจัดการด้านอาคารสถานที่
4. การจัดการงานบุคคล
5. การจัดการงานกิจการนักเรียน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536: 43-50) กล่าวถึงการบริหารงานในสถานศึกษา ปฐมวัยว่างานที่ผู้บริหารการศึกษาต้องรับผิดชอบประกอบด้วย

1. การบริหารงานด้านวิชาการ
2. การบริหารงานด้านบุคลากร
3. การบริหารงานด้านกิจการนักเรียน
4. การบริหารงานด้านธุรการ
5. การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ชุมชน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการบริหารงานในโรงเรียนอนุบาลเอกชนเป็นการดำเนินงานของกลุ่มคนในสถานศึกษา เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม โดยงานในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สามารถแบ่งงานออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. งานหลัก เป็นงานที่ทำเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยตรง ซึ่งได้แก่ งานวิชาการ

2. งานสนับสนุน เป็นงานที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ

ดังนั้น การบริหารงานโรงเรียนอนุบาลเอกชน สามารถสรุปได้เป็น 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานวิชาการ
2. การบริหารงานบุคลากร
3. การบริหารงานกิจการนักเรียน
4. การบริหารงานธุรการ

1. การบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน เพราะจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนหรืองานวิชาการ คือ การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรมคุณธรรม และมีคุณสมบัติที่ต้องการ ดังนั้น ในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารจะต้องมีหลักการในการบริหารด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิชาการประกอบด้วย งานเกี่ยวกับประสิทธิภาพของบุคลากรในการสอน การจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการสอนของครู และการประเมินผลการเรียนของนักเรียน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537ก: 57) ได้สรุปความหมายของการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนอนุบาลว่าเป็นการดำเนินการตามกระบวนการบริหารการศึกษาที่เกี่ยวกับกิจกรรมวิชาการ ใน 4 ด้าน คือ การบริหารและบริการหลักสูตร การจัดประสบการณ์ การนิเทศการศึกษาและการวัด ประเมินผล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้

เยาเวพา (2542: 68) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่าเป็นงานหลักของโรงเรียนอนุบาล งานนี้หมายถึง การจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมเด็กให้พัฒนาทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมๆกัน ซึ่งการจัดนั้นจะต้องครอบคลุมถึงการศึกษาหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ การนำแผนการสอนไปใช้ การจัดหาและผลิตสื่อ การจัดสภาพแวดล้อม การจัดตารางกิจกรรมประจำวัน การนิเทศและการประเมินความพร้อม ซึ่งมีแนวการบริหารดังนี้

1. ร่วมศึกษาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก และเป้าหมายในการจัดการศึกษาระดับนี้จะต้องพอมะกับวัย ควรให้ความรู้แก่เด็กในเรื่องใดเพื่อให้มีพื้นฐานอย่างไร
2. ศึกษาเรื่องหลักสูตร เนื่องจากไม่เป็นการศึกษาภาคบังคับกับการจัดพิมพ์หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์จึงไม่แพร่หลาย อาจมีเฉพาะหน่วยงานของตนจึงต้องร่วมมือกันขวนขวายหาตัวหลักสูตรที่มีผู้ทำขึ้นไว้มาพิจารณาว่าฉบับไหนเหมาะสมกับสถานศึกษาของตน
3. การให้ความรู้ความเข้าใจกับครูผู้สอนเกี่ยวกับรายละเอียด เช่นวิชาใดเด็กควรจะได้อะไร ประสบการณ์เพียงใด
4. ให้ความรู้ความเข้าใจกับครูอื่นๆในโรงเรียนเรื่องแนวการจัดประสบการณ์ให้เห็นถึงความเหมาะสม และจะเกิดผลเสียถ้านำหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มาใช้กับเด็กเล็ก
5. ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับนี้เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการชี้แจงหรือจัดการศึกษาชั้นเด็กเล็กให้เหมาะสมต่อไป

จากแนวการบริหารงานดังกล่าวผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างครอบคลุมจะส่งผลให้การดำเนินการภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลดีต่อโรงเรียนในที่สุด

2. การบริหารงานบุคคล

เป็นการบริหารบุคคล เพื่อให้ใช้คนได้เหมาะสมกับงานตามวัตถุประสงค์และความต้องการของงาน เป็นงานที่มีความสำคัญรองลงมาจากงานด้านวิชาการ เป็นการดำเนินการต่างๆเกี่ยวกับการ

วางแผนนโยบายเกี่ยวกับตัวบุคลากร จัดหาบุคลากรที่ดีที่เหมาะสม และการพัฒนาบุคลากรนั้นๆให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถสรรหาบุคคลที่เหมาะสมที่สุดเข้ามาทำงานในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528: 1-3) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องคัดเลือกบุคลากรที่มีบุคลิกลักษณะที่เป็นได้ทั้งมารดา พี่เลี้ยง เพื่อน และผู้นำของเด็ก อธิษาศัยใจคอ กิริยามารยาท ความประพฤติสมกับเป็น “แม่พิมพ์และผู้นำ” ของเด็ก เป็นคนใจดี อยู่กับเด็กได้ควรมีลักษณะทั่วไป ดังนี้

1. บุคลิกภาพเป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับกิริยา ท่าทาง เช่น การนั่ง การเดิน การยืนให้ถูกต้อง และแต่งกายดีเหมาะสมกับสภาพและวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ
2. วาจา ใช้เสียงอ่อนโยน และการพูดกับเด็กต้องใช้คำสุภาพจะทำให้มีวาจาดี และประโยชน์ที่พูดกับเด็ก ควรเป็นประโยชน์ที่สมบูรณ์และชัดเจน
3. ยิ้มแย้มแจ่มใส ยิ้มง่าย นำพูด นำคบหาสมาคมด้วย ซึ่งจะทำให้เด็กๆรู้สึกมีความอบอุ่น โดยเฉพาะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็กนั้น ครูผู้สอนควรให้ความเป็นกันเองให้มากที่สุด
4. มีความรักเด็ก และปฏิบัติต่อเด็กทุกคนด้วยความรักอย่างแท้จริง และเสมอภาคกัน การรักเด็กเป็นความรู้สึกที่ละเอียดลึกซึ้งมีเฉพาะบุคคล
5. อารมณ์ดี ใจเย็น ผู้ที่อยู่กับเด็กจะต้องเป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ไม่โกรธง่าย ไม่โมโหร้าย ไม่ตกใจหรือตื่นเต้นจนเกินไป มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก และรู้จักรับฟังพิจารณาเรื่องราวปัญหาต่างๆเกี่ยวกับเด็ก และชี้แจงแก่เด็กอย่างมีเหตุผล
6. เมตตากรุณา ปกติเด็กเล็กจะมีจิตใจอ่อนโยน ถ้าครูดูแลเด็กด้วยความเมตตากรุณาจะทำให้เด็กกว้างง่าย เป็นเด็กดี เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะมีเมตตากรุณา เช่นเดียวกับครู

7. มีความเป็นระเบียบ สะอาด และประหยัด พร้อมทั้งฝึกเด็กให้เคยชินด้วยการจัดสภาพห้องเรียน เช่น มุมเล่นของเด็กให้เป็นระเบียบ สะอาด และรู้จักเก็บรักษาซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ
8. ออดทน ครูจะต้องฝึกตนเองให้มีความอดทน เพราะเด็กยังไม่สามารถเข้าใจ และทำอะไรได้เท่ากับผู้ใหญ่ จึงต้องใช้เวลาและความอดทนอย่างมากในการฝึกรบรรมเด็ก
9. ขยัน เอาใจใส่ต่อหน้าที่ ไม่เบื่อง่ายในการทำงาน ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ไม่ดูคายนขยันทำงานให้สำเร็จไปด้วยดี
10. ซื่อสัตย์ ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต และซื่อตรงต่อหน้าที่ของตน ซื่อตรงต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นแบบอย่างให้เด็กประพฤติตาม
11. ยุติธรรมและตัดสินใจดี ครูผู้สอนจะต้องมีความยุติธรรมเป็นอย่างดีเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ วางตนเป็นกลาง รู้จักเหตุและผล ตัดสินปัญหาตามเหตุและผล สามารถตัดสินใจกระทำสิ่งที่แก้ปัญหาได้
12. เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็ก เด็กเล็กๆยังต้องการการควบคุม ดูแล เอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ครูผู้สอนให้ความอบอุ่นแก่เด็กเสมือนคนในครอบครัวของเด็กเอง สิ่งนี้จะเป็นเครื่องช่วยให้เด็กอยากมาโรงเรียน ฉะนั้นครูผู้สอนจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก และสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กได้
13. ชอบศิลปะ ครูผู้สอนเด็กควรมีความสามารถในการวาดภาพได้ ร้องเพลงได้ ทำการฝีมือได้ เล่นดนตรีได้ สิ่งเหล่านี้จะช่วยในการสอนเด็กได้เป็นอย่างดี
14. สุขภาพดี ครูควรรักษาสุขภาพให้แข็งแรงอยู่กับเด็กมากเท่าใด ครูจะต้องระวังในเรื่องสุขภาพให้มาก เพราะจะต้องพูด จะต้องเคลื่อนไหวอยู่เสมอ บางทีก็เล่นกับเด็กด้วย
15. แคล่วคล่องว่องไว การอยู่กับเด็กเล็กๆซึ่งซุกซนและเคลื่อนไหวอยู่เสมอ นั้น ครูต้องแคล่วคล่องว่องไว กระฉับกระเฉง สามารถคิดตามเด็กทัน

ประเสริฐ (2542: 10) ได้สรุปความหมายของการบริหารงานบุคคลว่าเป็นการจัดการทางด้านทรัพยากรบุคคล เพื่อให้โรงเรียนมีบุคลากรที่เหมาะสมและเพียงพอกับงาน นับตั้งแต่ การแสวงหา การบรรจุแต่งตั้ง การทำนุบำรุง การพัฒนา จนกระทั่งการให้พ้นจากงาน

เขาวพา (2542: 80) กล่าวว่าในบรรดาทรัพยากรการบริหาร ซึ่งประกอบด้วยคน เงิน วัสดุ อุปกรณ์และการจัดการ ทรัพยากรคนนั้นเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด เพราะงานทุกชนิด ทุกประเภท ในโรงเรียนจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคนและทุกฝ่าย ผู้บริหารโรงเรียนที่ขาดความสามารถในการบริหารงานบุคคล แม้จะมีวัสดุอุปกรณ์ครบถ้วน มีงบประมาณและบุคลากรเป็นจำนวนมาก แต่ก็จะไม่สามารถบริหารงานได้สำเร็จตามเป้าหมายได้

การบริหารบุคลากรในโรงเรียนอนุบาลนั้นผู้บริหารส่วนใหญ่ยึดแนวในการบริหาร

4 ประเด็น คือ

1. กำหนดแนวทางหรือวางแผนเกี่ยวกับบุคลากรที่จะรับผิดชอบการเรียนการสอนในระดับอนุบาล
2. จัดแบ่งงานตลอดจนหน้าที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดแนวประสบการณ์ของบุคลากร โดยให้ประสานสัมพันธ์กับฝ่ายต่างๆของโรงเรียน
3. บังคับบัญชาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแก่เด็กอนุบาล รวมทั้งการให้การสนับสนุนและประสานงานให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจ
4. ดูแลและสนับสนุนให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติงานตามแผน และนโยบายที่กำหนดไว้

กล่าวโดยสรุป การบริหารงานบุคคลเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานโรงเรียนอนุบาล ทั้งนี้เพราะภารกิจหลักของโรงเรียนอนุบาลคือการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆให้เด็กพร้อมที่จะเข้าเรียนในระดับต่อไป ภารกิจเหล่านี้จะลุล่วงไปด้วยดีต้องอาศัยความรู้ ความสามารถของ

บุคลากรเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลต้องสามารถดึงดูดและบำรุงรักษาคนที่มีความรู้ความสามารถให้อยู่ด้วยมากที่สุดและนานที่สุด

3. การบริหารงานด้านกิจการนักเรียน

การบริหารงานกิจการนักเรียน เป็นงานสำคัญงานหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับ รวมทั้งระดับอนุบาลต้องจัดการดำเนินงานทุกงานให้ประสานกันทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้งานกิจการนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537ก: 89)

เขาวพา (2542: 78-79) กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนอนุบาล หมายถึง การบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์แก่เด็กในห้องเรียน ครอบคลุมถึงงานต่างๆดังนี้

1. งานกิจการนักเรียนก่อนเข้าสถานศึกษา ได้แก่ งานจัดทำเขตบริการ การจัดทำสำมะโนนักเรียน การรับเด็กเข้าเรียน การปฐมนิเทศผู้ปกครอง การจัดทำทะเบียนและระเบียบต่างๆ
2. งานบริการนักเรียนระหว่างที่อยู่ในสถานศึกษาปฐมวัย ได้แก่ งานบริการด้านสุขภาพ การบริการอาหารกลางวัน การบริการเด็กที่ขาดแคลน การจัดบริการทางด้านจริยธรรม

นพพงษ์ (2534: 37) กล่าวว่า งานกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เป็นงานที่ส่งเสริมงานวิชาการและการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แต่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในห้องเรียนจะเริ่มตั้งแต่ก่อนที่เด็กจะเข้าโรงเรียน จนจบออกจากโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535: 19) กล่าวว่า งานกิจการนักเรียน หมายถึง งานบริการนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน การจัดบริการให้กับนักเรียนวัยอนุบาลควรมีจุดมุ่งหมายเพื่ออำนวยความสะดวก ปลอดภัย และให้มีผลเต็มที่ต่อการเพิ่มพูนความสมบูรณ์ และประสบการณ์ชีวิตโดยตรงแก่นักเรียนเป็นอย่างดี และทั่วถึง การจัดกิจกรรมนักเรียนก็ควรจะต้องมุ่งเน้นที่ส่งเสริมพัฒนาการต่างๆของนักเรียนให้เป็นไปในทิศทางที่สังคมปรารถนา และสอดคล้องกับแนวการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2536: 140-141) กล่าวถึงการบริหารกิจการนักเรียนสำหรับเด็กอนุบาลว่ามีความสำคัญมาก เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่กำลังพัฒนาสมควรได้รับบริการด้านสุขภาพและอนามัย ตลอดจนการจัดกิจกรรมที่พัฒนาเด็กได้อย่างเหมาะสม แนวการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลประกอบด้วย

1. ศึกษากฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือเกณฑ์ต่างๆเกี่ยวกับการดำเนินการจัดชั้นอนุบาลศึกษา
2. จัดทำเขตบริการของโรงเรียน เพื่อพิจารณาจำนวนนักเรียนอนุบาลในเขตบริการ
3. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อมูลในการรับนักเรียนของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบ
4. ปฐมนิเทศผู้ปกครองนักเรียน
5. จัดให้มีบริการด้านสุขภาพพลานามัย บริการด้านอาหาร บริการด้านพาหนะ (รถโรงเรียน)
6. จัดให้มีกิจกรรมเสริมพัฒนาการของเด็ก เช่น ส่งเสริมด้านสังคม ด้านคุณธรรมจริยธรรม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2537ก: 82) กล่าวถึงงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลว่าเน้นการบริการในลักษณะต่างๆ ซึ่งครอบคลุมงานหลัก 3 งาน คือ งานการรับนักเรียน งานบริการ และงานกิจกรรมเสริมประสบการณ์สำหรับเด็ก

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า งานบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลเป็นงานการจัดบริการ สวัสดิการ และการควบคุมดูแล ซึ่งจะช่วยพัฒนาเด็กให้เจริญก้าวหน้าในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การบริหารกิจการนักเรียนจะดำเนินไปอย่างได้ผลดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่จะให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

4. การบริหารงานด้านธุรการ

งานธุรการเป็นงานที่ช่วยบริการงานด้านอื่นๆ ให้ดำเนินไปด้วยดี ช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนดำเนินไปสู่เป้าหมายดียิ่งขึ้น แม้จะเป็นที่ยอมรับว่างานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียน แต่หากปราศจากงานธุรการจะทำให้งานวิชาการไม่อาจบรรลุเป้าหมายได้ (เยาวพา, 2542: 73)

ประเสริฐ (2542: 101) สรุปงานธุรการ ได้แก่ งานสารบรรณ งานการเงิน และงานอาคารสถานที่

นิพนธ์ (2526: 78-79) กล่าวถึงการบริหารงานธุรการว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง งานธุรการเปรียบเสมือนแขนขาของงานบริหาร โรงเรียนเพราะงานธุรการเป็นงานสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นสถานที่ให้บริการทางวิชาการอย่างราบรื่น งานบริหารงานด้านธุรการในโรงเรียน แบ่งเป็น 7 ประเภทคือ

1. งานธุรการทั่วไป หมายถึงงานเกี่ยวกับทะเบียน สถิติ และการเก็บรักษาหลักฐานต่างๆ ของโรงเรียน
2. งานสารบรรณ หมายถึง งานที่เกี่ยวกับหนังสือโต้ตอบ ผู้บริหารโรงเรียนควรศึกษางานเกี่ยวกับงานสารบรรณให้เข้าใจเป็นอย่างดี เพื่อประโยชน์ในการติดต่อกับหน่วยงานนอกโรงเรียน
3. งานเกี่ยวกับการเงิน ได้แก่ การรับและการเบิกจ่ายเงิน การทำบัญชี รายรับ รายจ่าย การจัดซื้อ ตลอดจนการควบคุมและการตรวจสอบเกี่ยวกับการเงินในโรงเรียน
4. งานเกี่ยวกับงบประมาณ หมายถึง งานวางแผนการจัดทำงบประมาณประจำปี และตรวจสอบการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามงบประมาณ
5. งานพัสดุครุภัณฑ์ หรือการจัดซื้อ จัดหาและลงทะเบียนพัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียน

6. งานอาคารสถานที่ คือการดูแลรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียน เช่น ตึกเรียน สนาม รวมทั้งการตกแต่งบริเวณโรงเรียน

7. งานด้านบริการอื่นๆ เช่นงานรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน การตั้งเวรยาม การดูแลความปลอดภัยในด้านต่างๆ ให้แก่นักเรียน

สำหรับงานการเงินของโรงเรียนเอกชน โดยทั่วไปจะไม่ผูกพันกับงบประมาณแผ่นดิน แต่การบริหารการเงินจะถูกกำหนดโดยผู้รับใบอนุญาต หรือคณะผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งต้องครอบคลุมทั้งในเรื่องรายรับ รายจ่าย และการเก็บรักษาเงินด้วย โดยรายรับของโรงเรียนเอกชน ได้แก่ ค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่นๆ ส่วนรายจ่ายได้แก่ เงินเดือนบุคลากร เงินสมทบกองทุนสงเคราะห์ การจ่ายค่าชดเชย ค่าสาธารณูปโภค รวมทั้งรายจ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่างานธุรการเป็นภารกิจที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของโรงเรียน เป็นงานสนับสนุนและให้ความสะดวกในการประกอบภารกิจอื่นๆ ของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย งานธุรการจึงเป็นงานที่ต้องใช้ความสามารถของผู้บริหารเป็นอย่างมากอีกงานหนึ่ง

2. ด้านราคา (Price)

ราคา หมายถึงคุณค่าของสิ่งที่โรงเรียนอนุบาลเอกชนให้บริการที่อยู่ในรูปของตัวเงิน ที่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนต้องให้ความสำคัญและทำให้ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดการยอมรับและยินดีจ่ายเพราะมองเห็นว่าคุ้มค่า ราคาในความหมายของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ได้แก่ ค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่นๆ

กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2545: 1-3) กล่าวถึงหลักเกณฑ์ เงื่อนไขการขออนุญาตเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่นๆ ของโรงเรียนก่อนประถมศึกษาไว้ดังนี้

ค่าธรรมเนียมการเรียน

ค่าธรรมเนียมการเรียนรวมถึง ค่าเล่าเรียนรวมกับค่าลงทะเบียนแรกเข้า ค่าบำรุงห้องสมุด ค่าบำรุงกีฬา ค่าเวชภัณฑ์ ค่าบำรุงการกุศล ค่าบำรุงโรงเรียน

การเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน

1. โรงเรียนประเภทสามัญศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่ได้รับเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียน ในอัตราไม่เกินร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนภาครัฐปีการศึกษา 2545 ให้ขอเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนได้ปีละ 4,668 บาท

2. โรงเรียนประเภทสามัญศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่ได้รับเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียน ในอัตราไม่เกินร้อยละ 60 ของค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนภาครัฐปีการศึกษา 2545 ให้ขอเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนได้ปีละ 3,112 บาท

3. โรงเรียนประเภทสามัญศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่ได้รับเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียน ในอัตราไม่เกินร้อยละ 40 หรือร้อยละ 60 ของค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนภาครัฐปีการศึกษา 2545 หากประสงค์จะขอเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนเพิ่มขึ้น จะต้องชี้แจงเหตุผลและความจำเป็น แสดงแผนการใช้จ่ายเงิน และแผนการช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาด้านการเงินเสนอให้พิจารณาเป็น รายๆ ไป แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนภาครัฐปีการศึกษา 2545

4. โรงเรียนประเภทสามัญศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุน ให้เก็บ ค่าธรรมเนียมการเรียนตามอัตราเดิม ยกเว้นโรงเรียนที่ได้รับอนุญาตให้เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนต่ำกว่าค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนปีการศึกษา 2545 อยู่ก่อนแล้ว หากประสงค์จะขอเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนเพิ่มขึ้น จะต้องชี้แจงเหตุผลและความจำเป็น แสดงแผนการใช้จ่ายเงินและแผนการช่วยเหลือนักเรียน ที่ประสบปัญหาด้านการเงินเสนอให้พิจารณาเป็นรายๆ ไป แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียน ภาครัฐปีการศึกษา 2545

ค่าธรรมเนียมอื่นๆ

ค่าธรรมเนียมอื่นๆรวมถึง ค่าเครื่องใช้ประจำตัวนักเรียน ค่ากระดาษสอบ ค่ารถรับส่ง ค่ากินอยู่ประจำ ค่าซักฟอก และอื่นๆ

การเก็บค่าธรรมเนียมอื่นๆ

กล่าวถึงค่าธรรมเนียมของนักเรียนไป-กลับ ดังนี้

1. ค่ากระดาษสอบไม่ให้เก็บในระดับชั้นอนุบาล
2. ค่าอาหารกลางวัน เก็บได้ไม่เกินปีละ 1,800 บาท โดยแบ่งเก็บ 2 ครั้งเท่าๆกัน
3. ค่าอุปกรณ์การเรียน เก็บได้ไม่เกินปีละ 1,800 บาท โดยแบ่งเก็บ 2 ครั้งเท่าๆกัน
4. ค่าเครื่องใช้ในการเรียนแรกเข้า เก็บได้ครั้งเดียว 120 บาท
5. ค่าซักฟอกเสื้อผ้า เก็บได้ไม่เกินปีละ 100 บาท โดยแบ่งเก็บ 2 ครั้ง ครั้งละเท่าๆกัน
6. ค่ารถ (เฉพาะนักเรียนไปกลับ) เก็บได้ไม่เกินปีละ 1,200 บาท โดยแบ่งเก็บ 2 ครั้ง ครั้งละ เท่าๆ กัน

ให้โรงเรียนประเภทสามัญศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ขอเก็บค่าธรรมเนียมอื่นได้ตามความจำเป็น หากโรงเรียนจะขอเก็บเกินอัตราที่กำหนดหรือนอกเหนือรายการที่กำหนดไว้ให้ชี้แจงเหตุผลความจำเป็นประกอบคำขออนุญาตเป็นรายๆไป

วิธีการ

ให้โรงเรียนยื่นคำขอเปลี่ยนแปลงค่าธรรมเนียมการเรียนและ/หรือค่าธรรมเนียมอื่นๆพร้อมด้วยสำเนาใบอนุญาตที่ได้รับอนุญาตครั้งล่าสุดต่อเจ้าหน้าที่และ/หรือเอกสารอื่นตามแต่กรณี ภายในเวลาที่กำหนด

เงื่อนไข

1. โรงเรียนจะขออนุญาตเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนและ/หรือค่าธรรมเนียมอื่นได้ ปีละ 1 ครั้ง
2. โรงเรียนต้องแจ้งค่าธรรมเนียมการเรียนและ/หรือค่าธรรมเนียมอื่นให้ผู้ปกครองหรือนักเรียนทราบเป็นลายลักษณ์อักษร
3. กรณีที่โรงเรียนเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมการเรียนและ/หรือค่าธรรมเนียมอื่นจากนักเรียนที่เรียนอยู่แล้วก่อนเปิดภาคเรียน หากผู้ปกครองและ/หรือนักเรียนประสงค์จะลาออกก่อนวันที่ 30 เมษายน โรงเรียนต้องคืนค่าธรรมเนียมการเรียนและ/หรือค่าธรรมเนียมอื่นที่เรียกเก็บไว้ให้กับผู้ปกครอง พร้อมทั้งออกหลักฐานแสดงผลการเรียนให้ผู้ปกครองภายใน 7 วันนับแต่วันที่ขอลาออก
4. กรณีที่โรงเรียนเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมการเรียนและ/หรือค่าธรรมเนียมอื่นจากนักเรียนที่เข้ามาเรียนใหม่ไว้ก่อนเปิดภาคเรียน หากผู้ปกครองและ/หรือนักเรียนประสงค์จะลาออกภายใน 7 วันทำการหลังจากเปิดภาคเรียน โรงเรียนต้องคืนค่าธรรมเนียมการเรียนและ/หรือค่าธรรมเนียมอื่นส่วนที่ยังไม่ได้ใช้บริการให้ผู้ปกครองนักเรียน พร้อมทั้งคืนหลักฐานต่างๆให้ผู้ปกครองนักเรียนในวันที่ขอลาออก
5. การใช้สิทธิเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรจากรัฐ ให้เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษากำหนด

6. หลักเกณฑ์นี้ใช้จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

จากที่กล่าวมาข้างต้นกลยุทธ์การตลาดด้านราคาคือคุณค่าของบริการที่โรงเรียนนำเสนอในรูปของตัวเงิน และยังเป็นรายได้หลักของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ช่วยให้การดำเนินการต่างๆ ในโรงเรียนดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง หากปราศจากรายได้ในส่วนนี้แล้วโรงเรียนจะไม่สามารถดำเนินกิจกรรมใดได้เลย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนต้องให้ความสำคัญในการกำหนดราคาให้ถูกต้องตามกฎหมาย และยังคงเหมาะสมกับสภาวะการณ์ของโรงเรียนของตน

3. ด้านสถานที่ (Place)

สถานที่ หมายถึงทำเลที่ให้บริการ รวมถึงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอนุบาลเอกชน เป็นอีกปัจจัยที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเพราะสถานที่เป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินงานของโรงเรียน และเป็นสิ่งที่ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถมองเห็นและสัมผัสได้ตั้งแต่แรกเห็น ผู้บริหารจึงควรใส่ใจดูแลสถานที่ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ปลอดภัย ก่อให้เกิดความประทับใจ สถานที่ในความหมายของโรงเรียนอนุบาลเอกชนได้แก่ ทำเลที่ตั้ง อาคารสถานที่ ห้องเรียน สนามเด็กเล่น พื้นที่สีเขียว

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน เกี่ยวกับโรงเรียน อาคารสถานที่ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2541) มีสาระสำคัญดังนี้

ทำเลที่ตั้ง อาคารสถานที่ ห้องเรียน

1. บริเวณโรงเรียน ต้องมีลักษณะดังนี้

1.1 พื้นที่ต้องไม่เป็นที่ลุ่ม และไม่มีสิ่งอันอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักเรียน หากมีบ่อน้ำหรือสระน้ำอยู่ในบริเวณโรงเรียนต้องล้อมรั้วให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย

1.2 มีรั้วแสดงบริเวณที่เป็นสัดส่วน

1.3 สถานที่ตั้งของโรงเรียน ต้องตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่นักเรียน

1.4 ต้องมีพื้นที่สำหรับนักเรียนเล่นไม่น้อยกว่า 1.2 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน จะเป็นที่ร่มหรือกลางแจ้งก็ได้

1.5 ต้องมีพื้นที่สำหรับนักเรียนพักผ่อนอย่างเพียงพอ

ห้ามใช้บริเวณโรงเรียนและอาคารเรียนเป็นสถานที่รับเลี้ยงเด็ก หรือดำเนินกิจการอื่น หรือเป็นที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจการของโรงเรียน ยกเว้นที่อยู่อาศัย ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ ครูและครูพี่เลี้ยง แต่ต้องจัดให้เป็นสัดส่วน

2. อาคารเรียน ต้องมีลักษณะดังนี้

2.1 อาคารเรียนต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

2.2 สำหรับอาคารเรียนที่มีห้องเรียนเกินกว่า 2 ห้องติดกัน ช่องทางเดินภายในอาคารหรือระเบียงทางเดินต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร หรือถ้ามีม้านั่ง ระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร อาคารตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไป ต้องมีลูกกรงระเบียงสูงไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร และช่องห่างลูกตั้งของลูกกรง ไม่มากกว่า 15 เซนติเมตร

2.3 อาคารเรียนต้องมีฝ้าเพดานใต้หลังคา เว้นแต่หลังคาลาดฟ้าคอนกรีตเสริมเหล็กกระยะ ความสูงจากพื้นถึงเพดานต้องไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร

2.4 บันไดต้องแบ่งเป็นสองช่วง ช่วงหนึ่งสูงไม่เกิน 2.00 เมตร ความกว้างของบันได แต่ละช่วงต้องไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ชานพักบันไดต้องไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได ลูกตั้งของบันไดต้องสูงไม่น้อยกว่า 17.5 เมตร ลูกนอนต้องกว้างไม่น้อยกว่า 24 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นต้อง

มีราวและลูกกรงไม่ต่ำกว่า 90 เซนติเมตร รวมทั้งราวเตี้ยสำหรับนักเรียนเกาะขึ้นบันได และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่มากกว่า 15 เซนติเมตร

3. ห้องเรียน ต้องมีลักษณะดังนี้

3.1 ห้องเรียนแต่ละห้องต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 35 ตารางเมตร และต้องเป็นห้องโล่งไม่มีเสาหรือสิ่งกีดขวาง ในกรณีที่ห้องเรียนเป็นรูปสี่เหลี่ยม ความกว้างของห้องไม่น้อยกว่า 5 เมตร และในกรณีที่ห้องเป็นรูปอื่นๆ ส่วนที่แคบที่สุดของห้องไม่น้อยกว่า 4 เมตร

3.2 ห้องเรียนอาจจะจัดเป็นห้องขนาดใหญ่มีฝาประจันทร์ที่สามารถปรับเป็นห้องเรียนหรือห้องกิจกรรมขนาดต่างๆในเวลาเดียวกันแต่พื้นที่ของห้องเรียนขนาดเล็กที่สุดต้องมีไม่น้อยกว่า 4 เมตร

3.3 การระบายอากาศของห้องเรียนต้องถ่ายเทสะดวก โดยรวมเนื้อที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลมแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของเนื้อที่ห้อง ยกเว้นห้องที่ใช้ระบบปรับอากาศ

3.4 แสงสว่างในห้องเรียนต้องมีความเข้มไม่น้อยกว่า 200 ลักส์โดยสม่ำเสมอทั้งห้อง ห้องเรียนที่ใช้แสงสว่างตามธรรมชาติ ความเข้มของแสงสว่างไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ต้องติดตั้งโคมไฟฟ้าให้แสงสว่างเพิ่มในห้องนั้นๆ

3.5 ห้องเรียนที่มีทางเข้าออก 2 ทาง แต่ละทางต้องกว้างไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร ในกรณีที่ มีทางเข้าออกเพียงทางเดียว ต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.60 เมตร

3.6 สัดส่วนพื้นที่ห้องเรียนต่อนักเรียนต้องไม่น้อยกว่า 1.2 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน

3.7 การจัดห้องเรียนให้คำนึงถึงพื้นที่ต่อนักเรียน จำนวนรวมของนักเรียนแต่ละห้องต้องไม่เกิน 40 คน

3.8 ถ้าใช้อาคารที่มีอยู่แล้วมาดัดแปลงเป็นอาคารเรียนจะต้องปรับปรุงอาคารเรียนให้มีสภาพดังที่กล่าวไว้

ส่วนต่างๆที่ประกอบกันเป็นห้องเรียนดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ควรออกแบบให้มีบรรยากาศ และมีสภาพแวดล้อมที่ดี อีกทั้งสนองประโยชน์ใช้สอยและอำนวยความสะดวกสบายให้แก่เด็กปฐมวัย ตามแนวทางของนโยบายการศึกษาที่วางไว้

สนามเด็กเล่น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2529ก: 199-201) กล่าวว่า สนามเด็กเล่นกลางแจ้งช่วยให้เด็กได้มีโอกาสออกกำลังกาย ได้สำรวจและได้เรียนรู้สิ่งรอบตัว การเล่นกลางแจ้งที่คั้นนั้นจะต้องจัดระบบการเล่นที่จะให้เด็กได้ประสบการณ์การเล่นอันน่าตื่นเต้น ควรให้เด็กมีโอกาสที่จะได้ทำและได้ทดลองด้วยตนเอง การที่เด็กได้เล่นในพื้นที่กลางแจ้งที่กว้างขวางและปลอดภัยจะทำให้เด็กได้มีโอกาสที่จะฝึกความคล่องแคล่วของร่างกาย เกิดพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวและช่วยพัฒนาในด้านความคิดของเด็กด้วย นอกจากนี้ยังมีผลให้เด็กได้ฝึกการบังคับเบนขาตามความต้องการ ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออกมากขึ้น

มาตรฐานของสนามเด็กเล่น คือ ความกว้างขวางของพื้นที่ ซึ่งควรจะมีเพียงพอสำหรับให้เด็กมีที่เล่นกลางแจ้ง พื้นที่บริเวณนี้ควรได้รับแสงแดดและมีลมพัดผ่าน ควรจัดให้บางส่วนของพื้นที่เป็นบริเวณที่มีร่มเงา การเลือกใช้วัสดุปูพื้นควรให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยของแต่ละส่วนของบริเวณ ควรมีการระบายน้ำที่ดี และมีรั้วรอบ ถ้าไม่มีรั้วรอบต้องมีครูหรือผู้ใหญ่คอยดูแลเด็กอยู่ตลอดเวลา

อุปกรณ์เครื่องเล่นทุกประเภทที่เลือกให้เด็กเล่นในสนามเด็กเล่นกลางแจ้งนี้ ควรเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยให้เด็กได้ออกกำลังกาย ให้ความสนุกสนาน นอกจากนี้ยังทำให้เด็กเรียนรู้การประสานงาน การให้ความร่วมมือ การแข่งขัน การสร้างสรรค์ ได้ความเพลิดเพลินและได้มาซึ่งความเชื่อมั่นในตนเอง อุปกรณ์เครื่องเล่นควรมีลักษณะ ดังนี้

1. พัฒนาความแข็งแรง ความว่องไวและกระฉับกระเฉง การประสานงาน การทรงตัว
2. กระตุ้นให้เด็กเรียนรู้การเข้าสังคม การแบ่งปันและการเล่นร่วมกับเพื่อนๆ และเพื่อการแข่งขันในการเล่นแบบยุติธรรมและมีน้ำใจ

3. สนับสนุนเด็กแต่ละคนให้สร้างสรรค์และมีประสบการณ์ในการเล่นซึ่งมีความหมายต่อเด็กมาก

4. ทำให้เด็กได้สนุกสนาน เพลิดเพลินอย่างเต็มที่และสร้างความพึงพอใจให้เด็ก

อุปกรณ์เครื่องเล่นทุกชนิดต้องออกแบบและสร้างอย่างถูกต้องและให้ความปลอดภัยแก่เด็ก ปราศจากส่วนที่แหลมคมหรือผิวที่ขรุขระซึ่งเกิดจากการเชื่อม การตอกด้วยหมุดหรือรอยต่อต่างๆ เป็นอุปกรณ์ที่มีโครงสร้างแข็งแรงสามารถรับน้ำหนักได้เต็มที่ตามที่ได้ออกแบบไว้ นอกจากนี้ได้อุปกรณ์เครื่องเล่นกลางแจ้งที่อาจมีเด็กตกลงมาได้หรือบริเวณใต้กระดานเล่นควรมีวัสดุรองรับที่ปลอดภัย เช่น ทราย จีลีโอ ในปริมาณที่มากพอที่จะทำให้เกิดความยืดหยุ่นของพื้นที่รองรับ

พื้นที่สีเขียว

สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร บริเวณที่พักผ่อน รวมทั้งบริเวณที่ทำกิจกรรมเพื่อการศึกษา ภายนอกอาคารด้วย ควรจัดให้มีศาลาให้ร่มเงาเพื่อป้องกันแสงแดดและลม แบบของศาลาทำได้ทั้งแบบถาวรและแบบกึ่งถาวร โดยใช้โครงสร้างแบบเบา มีหลังคาคลุมโดยใช้กระเบื้อง หรือแบบกึ่งถาวรใช้เป็นผ้าใบอิง หรือทำเป็นแบบเรือนต้นไม้ ใช้ไม้เลื้อยปลูกคลุมเป็นหลังคา

นอกจากในศาลาแล้วควรจัดที่นั่งในบริเวณอื่นๆ ตามจุดต่างๆ ลักษณะของที่นั่งต่างๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นรูปของม้านั่งหรือเก้าอี้ จัดที่นั่งเป็นกลุ่มโดยใช้ขอนไม้ ก้อนหินก้อนใหญ่ๆ หรืออาจไม่จำเป็นต้องมีที่นั่งเลยก็ได้ ให้ครูและเด็กนั่งบนสนามหญ้า และบริเวณที่พักผ่อนควรมีการจัดบริเวณให้สวยงามด้วยต้นไม้ต่างๆ ทั้งไม้ดอก ไม้ใบ ไม้ต้น ไม้พุ่ม ไม้คลุมดิน ต้นไม้ที่ปลูกควรใช้ต้นไม้ท้องถิ่นเพราะดูแลบำรุงรักษาง่ายกว่าต้นไม้ใหญ่ ควรเลือกประเภทที่ให้ร่มเงา มีดอก ผลให้เด็กได้ศึกษา ส่วนต้นไม้ที่มีผลรับประทานไม่ได้ไม่ควรปลูกในสถานศึกษาปฐมวัย เพราะเป็นอันตรายต่อเด็ก การปลูกต้นไม้ในสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากเพิ่มความสวยงาม ความสดชื่นให้กับโรงเรียนแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กได้ศึกษาธรรมชาติเกี่ยวกับต้นไม้ด้วย

พื้นที่สีเขียวนี้นอกจากมีประโยชน์และเป็นที่ต้องการของเด็กแล้ว ยังมีส่วนช่วยทำให้ภาพพจน์ของสถานศึกษาดีขึ้นในสายตาของผู้ปกครอง การจัดบริเวณภายนอกของสถานศึกษาให้

สวยงามจะเป็นสิ่งแรกที่ประทับใจผู้ปกครองเมื่อมาสถานศึกษาเป็นครั้งแรก ผู้ปกครองจะมีความเชื่อถือและไว้วางใจสถานศึกษาว่าจะเป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็กของตนเข้ารับการศึกษาและเลี้ยงดู

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนควรให้ความสำคัญกับสถานที่เพราะนอกจากจะเป็นที่ให้การศึกษแก่เด็กแล้ว สถานที่ยังมีส่วนช่วยพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กอนุบาล ดังนั้นจึงควรคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยและความปลอดภัยของเด็กให้มากที่สุด

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

การส่งเสริมการตลาด หมายถึงการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2537ก: 168) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเป็นองค์กรในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชน ดังนั้นโรงเรียนจึงมีความจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้มากขึ้น เพราะทั้งโรงเรียนและชุมชนจะต้องพึ่งพาอาศัยกัน ทั้งสองฝ่ายเพื่อประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญ โดยในส่วนของ การส่งเสริมการตลาดนั้น จะเป็นตัวที่จะช่วยทำให้ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจ พึงพอใจในบริการที่โรงเรียนนำเสนอ เพื่อดึงดูดให้นำบุตรหลานมาเรียนในโรงเรียน การส่งเสริมการตลาดในความหมายของโรงเรียนอนุบาลเอกชนได้แก่ การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และครอบครัว

การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และครอบครัว

โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีฐานะเป็นสถาบัน และเป็นองค์กรทางสังคม โรงเรียนเกิดขึ้นจากความต้องการและความจำเป็นของสังคมเพื่อรับใช้และบริการสังคม (Service organization) ด้วยเหตุนี้ลักษณะบทบาทของโรงเรียนจึงคล้ายกับสถาบันครอบครัว หรือบ้าน และในปัจจุบันชุมชนและครอบครัวมีบทบาท และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับทางโรงเรียนมากขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและครอบครัวของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น

ประเสริฐ (2542: 133-134) กล่าวถึงความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และชุมชนไว้ดังนี้

1. การศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน เพราะโรงเรียนให้การศึกษาแก่นักเรียน ซึ่งมาจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ นักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน นักเรียนต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น รวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียนด้วย จึงถือว่าโรงเรียนให้การศึกษาโดยทางอ้อมแก่บุคคลในชุมชนนั่นเอง
2. เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม และเกิดการยอมรับว่าโรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญของชุมชน เป็นสิ่งมีค่าของชุมชน ช่วยทำให้ความเป็นอยู่ของชุมชนดีขึ้น ยินดีร่วมมือและสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน
3. ทำให้ครูกับผู้ปกครองและประชาชนในชุมชน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันเพราะโรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน
4. ช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่ไม่เข้าใจการศึกษา และไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียน
5. เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน
6. เพื่อใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ บุคคล สถาบัน และวัฒนธรรมพื้นบ้านต่างๆ เป็นต้น
7. ทำให้โรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจชุมชนเป็นอย่างดี

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536: 144) กล่าวถึงการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนประกอบไปด้วยกระบวนการสื่อสาร 2 ทาง (Two – way communication process) คือ การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และการนำชุมชนมาสู่โรงเรียน

1. การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน เช่น

1.1 ให้ความรู้ ความคิด และคำแนะนำแก่ชุมชนในกิจกรรมต่างๆ

1.2 ให้นักลากรในฐานะเป็นศูนย์กลางประกอบกิจกรรมชุมชนแบบต่างๆที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม เช่น งานเทศกาลประจำปี งานทางศาสนา

1.3 ให้อิมวัสดุครุภัณฑ์เพื่อใช้ในการงานส่วนรวม

1.4 ให้อิมสถานที่สำหรับประกอบกิจกรรม เช่น ห้องสมุด ห้องเรียน สนามกีฬา

1.5 ให้บริการแก่ชุมชน เช่น ห้องสมุด สหกรณ์โรงเรียน

1.6 ให้นักลากรได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน

1.7 ให้นำแนวคิดใหม่ตามระดับความรู้ ความต้องการและความสามารถของชุมชน

1.8 ให้ความรู้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกระดับ

2. การนำชุมชนมาสู่โรงเรียน เช่น

2.1 ให้อสมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน โดยเป็นกรรมการศึกษา

2.2 เชิญสมาชิกในชุมชนมาเป็นวิทยากร

2.3 นักเรียนฝึกปฏิบัติงานในบ้านของสมาชิกในชุมชน

2.4 ให้อสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่างของโรงเรียน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2537ก: 175-176) กล่าวถึงขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ไว้ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน หมายถึง การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานได้สะดวกขึ้น อาจพิจารณาได้จากกิจกรรมต่อไปนี้

1.1 การประชุมผู้ปกครอง

1.2 การทำจุลสารและป้ายประกาศเผยแพร่ข่าวสาร

1.3 การพบปะเยี่ยมเยียนในวาระที่เหมาะสม

1.4 การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆของโรงเรียน

2. การให้บริการแก่ชุมชน หมายถึง การให้บริการด้านต่างๆ แก่ชุมชนตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ เช่น

2.1 การให้บริการทางวิชาการ

2.2 ให้คำแนะนำหรือการปรึกษาหารือในกิจกรรมของชุมชน

2.3 ให้บริการอาคารสถานที่หรือวัสดุอุปกรณ์

3. การร่วมกิจกรรมของชุมชน หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของชุมชนเท่าที่โรงเรียนมีความสามารถและอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ เช่น

3.1 การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประเพณีท้องถิ่น เช่น กิจกรรมทางศาสนา

3.2 เข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นหรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

3.3 ร่วมงานอื่นๆของท้องถิ่นหรือของบุคคลตามวาระอันควร

4. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน หมายถึง การเปิดโอกาส เชิญชวน หรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น

4.1 การเชิญประชาชนมาร่วมในกิจกรรมงานวันเด็ก วันแม่ หรือวันสำคัญอื่นๆ

4.2 การเชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากร

4.3 ให้บุคคลในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนโดยการช่วยเหลือด้านแรงงาน หรือวัสดุอุปกรณ์

5. การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ เช่น

5.1 การให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน

5.2 การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มและชุมชน

5.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน เช่น การแข่งขันหรือการประกวดต่างๆ

5.4 การจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมศิษย์เก่า หรือชมรมผู้ปกครองและครู

สรุปได้ว่าการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และครอบครัว มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง หากผู้บริหารไม่มีความรู้ ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ชุมชน และครอบครัว หรืองานชุมชน

สัมพันธ ซึ่งเป็งานที่มีจุดมุ่งหมายในการประสานสัมพันธกับผูปกครองและชุมชนแล้ การศึกษาในสถานศึกษาแห่งนั้นก็จะขาดความเจริญก้าวหน้า ไม่สามารถจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากผูปกครองและชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จิตพงษ์ (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การตลาดของโรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์ในเขตกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์เอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 15 โรง ผู้มาใช้บริการ 160 คน และผู้บริโภคทั่วไปที่ไม่ได้ใช้บริการของโรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์เอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ในกำหนดหลักสูตรการสอนควรทำให้เกิดความแตกต่างของผลิตภัณฑ์และเกิดโอกาสในการเลือกใช้บริการมากขึ้นด้วย ในเรื่องของราคาค่าเรียนนั้นไม่ค่อยมีความแตกต่างกันมากนัก การเลือกสถานที่ตั้งหรือการเพิ่มสาขานั้น จะพบว่าโรงเรียนต่างๆตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนใหญ่ๆ ซึ่งผู้บริหารต้องคำนึงถึงมากโดยพิจารณาจากกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเป็นหลัก และเรื่องการส่งเสริมการจัดจำหน่ายนั้น ยังคงเป็นเรื่องของการทำการโฆษณาผ่านสื่อบางชนิด เช่น หนังสือพิมพ์ ใบบลิว ในส่วนการส่งเสริมการขาย ก็มีการลดราคาค่าเรียน การแจกอุปกรณ์การเรียนต่างๆ

บุญประครอง (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธกับการเลือกโรงเรียนอนุบาลในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครของผูปกครอง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผูปกครองเด็กนักเรียนจำนวน 362 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายชั้นตอนจากประชากร 3,653 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า ในการเลือกโรงเรียนอนุบาล ผูปกครองให้ความสำคัญกับสิ่งต่างๆดังนี้ อาคารและห้องเรียนมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย โรงเรียนเน้นการเตรียมความพร้อมในทุกๆด้าน

ครูผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ดี และจัดอาหารมีคุณค่าทางโภชนาการและปลอดภัยจากสารเจือปน และยังพบว่าอาชีพและระดับการศึกษาของประชากรมีความสัมพันธ์กับการเลือกโรงเรียนอนุบาล แต่รายได้ของผู้ปกครองนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกโรงเรียนอนุบาล

มนต์ชิตา (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขต กรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร 242 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อสรุปประเด็น

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญในเรื่องสถานที่มากที่สุด รองมาคือ ผลผลิตขั้นพื้นฐาน และการส่งเสริมการตลาดตามลำดับ และกลยุทธ์การตลาดทั้ง 4 ด้านส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน คือ โรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาและบริการต่างๆ อย่างมีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของเด็กและผู้ปกครอง ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถ มีความรัก และเอาใจใส่เด็กเป็นอย่างดี มีบุคลิกภาพที่ดี และสามารถจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการครบทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา

กมลทิพย์ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อกลยุทธ์การตลาดและความพึงพอใจต่อบริการของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ กลุ่มผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 389 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อกลยุทธ์การตลาดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่ผู้ปกครองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางคือด้านราคา และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านที่ผู้ปกครองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคือด้านผลผลิตขั้นพื้นฐาน บุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับน้อย และผู้ปกครองที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส และจำนวนบุตร

ล้วนแต่มีความคิดเห็นต่อเรื่องกลยุทธ์การตลาดที่แตกต่างกัน ส่วนในด้านความพึงพอใจของผู้ปกครอง
ต่อบริการของโรงเรียนพบว่าอาชีพและรายได้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

Carcia (1986) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นในเรื่องการวางแผนการจัดหลักสูตรสำหรับเด็ก
อนุบาลเปอร์โตริกัน ผลของการศึกษาวิจัยนี้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์คือ

1. ด้านหลักสูตร ควรสอนให้เด็กทราบถึงวัฒนธรรมและภูมิใจในความเป็นพลเมืองของ
ประเทศตนเอง และควรจัดให้เด็กมีกิจกรรมและประสบการณ์
2. ด้านการเรียนการสอน ครูควรแนะนำวิธีการปฏิบัติในการเรียน และควรมีอุปกรณ์การสอน
ที่เหมาะสมกับความเข้าใจของเด็ก ครูควรเป็นผู้มีวุฒิทางการสอนอนุบาลโดยเฉพาะ
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ควรมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

จากงานวิจัยนี้สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาเด็กในระดับอนุบาลเป็นวัยที่สำคัญที่สุดต่อการเรียนรู้
และการพัฒนาทุกด้านของเด็ก เพราะเป็นที่ยอมรับทางด้านวิชาการแล้วว่าวัยนี้เป็นวัยที่เหมาะสมกับ
การวางพื้นฐานของการพัฒนาทุกด้านให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล ซึ่งพื้นฐานดังกล่าวครอบคลุมพัฒนาการ
ทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ดังนั้นเด็กที่ไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและได้รับ
ประสบการณ์ที่ไม่เหมาะสมจะกลายเป็นเด็กด้อยโอกาส และมีผลทำให้การเรียนรู้ในระยะต่อไปไม่
ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลจึงควรมุ่งเน้นให้เด็กได้มีพัฒนาการ
ครบทุกด้าน ครูต้องเข้าใจว่าพัฒนาการทั้ง 4 ด้านมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน และมี
ความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ส่งเสริมหรือขัดขวางพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งเพราะสิ่งนั้นจะส่งผล
กระทบต่อพัฒนาการด้านอื่นๆ ได้

Halverson (1999) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการตลาดในโรงเรียนท้องถิ่นขนาดเล็กในภาคกลาง
และภาคเหนือของแคลิฟอร์เนียในความคิดเห็นของผู้อำนวยการ ปัญหาและจุดมุ่งหมายของการศึกษา
ครั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญต้องการเข้าใจถึงกลยุทธ์การตลาดต่างๆ รวมถึงการทำให้ลูกค้ายังคงอยู่ในความสนใจ

ผู้บริหารโรงเรียนรัฐบาลต้องการรู้และเข้าใจในตัวคู่แข่งพอกๆกับกลยุทธ์การตลาดต่างๆในการที่จะปรับปรุงคุณภาพ การศึกษานี้ระบุให้เห็นถึงระดับต่างๆของการนำเอากลยุทธ์การตลาดที่ทางโรงเรียนท้องถิ่นขนาดเล็กนำไปใช้ วิธีการศึกษาโดยการสำรวจความคิดเห็นจากแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบวัดประมาณค่าของ Likert's scale จำนวน 147 ฉบับกับผู้อำนวยการใน 20 มลรัฐ ในภาคกลางและภาคเหนือของแคลิฟอร์เนีย โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 124 ฉบับ จากการศึกษาพบว่ากลยุทธ์การตลาดได้ถูกนำไปใช้อย่างได้ผลเป็นส่วนน้อยจากตัวอย่างโรงเรียนทั้งหมด ในขณะที่โรงเรียนส่วนใหญ่พยายามจะสร้างชื่อเสียง มีเพียงส่วนน้อยที่พัฒนาหลักสูตรใหม่หรือเสนอทางเลือกต่างๆให้แก่ครูในการที่จะตอบสนองถึงความต้องการของลูกค้า ในโรงเรียนที่ใหญ่กว่าและมีการเติบโตมีแนวโน้มมากที่จะใช้กิจกรรมส่งเสริมการตลาดมากกว่าโรงเรียนเล็กๆ โดยเฉพาะโรงเรียนที่ตกต่ำแล้ว การส่งเสริมการขายมาในรูปแบบของการเขียนข้อมูล เช่น โบปปลิว แผ่นพับ เว็บไซต์ และจดหมายข่าว มีการใช้โฆษณาที่เป็นทางการในส่วนน้อย

ผลกระทบที่สำคัญที่มีต่อการสมัครเรียนคือ สภาพเศรษฐกิจต่างๆในพื้นที่นั้นๆ ซึ่งตรงข้ามกับโรงเรียนเอกชนหรือโรงเรียนที่บ้าน สิ่งสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาก็คือการขาดแคลนบุคลากร อย่างไรก็ตามผู้อำนวยการบางส่วนรู้สึกว่าคุณการเป็นเรื่องที่ไม่น่าสนใจ ส่วนท้องถิ่นต้องการความร่วมมือระหว่างโรงเรียนท้องถิ่นขนาดเล็กด้วยกัน รวมถึงกลุ่มชุมชนในการร่วมมือและสนับสนุนกลยุทธ์การตลาด เพื่อสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพและกลุ่มลูกค้าภายในที่เข้าใจ มุ่งเน้นการพัฒนาความสัมพันธ์ระยะยาวทั้งภายในและภายนอก ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับโรงเรียนรัฐบาลขนาดเล็กตอบสนองต่อการแข่งขันในตลาดและคู่แข่งอื่นๆ

จากการศึกษางานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด พบว่าถ้าเป็นธุรกิจทางการศึกษาผู้บริหารให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ และสถานที่ แสดงให้เห็นว่าทำเลที่ตั้ง อาคารสถานที่ สนามเด็กเล่น พื้นที่สีเขียว เป็นสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการ สิ่งต่างๆที่กล่าวมาเปรียบเสมือนประตูบานแรกที่ทำให้ผู้ปกครองนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถรู้จักและสัมผัสเพราะเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาในทันที แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนให้ความสำคัญกับเรื่องภาพลักษณ์ของโรงเรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองคือผู้ปกครองให้ความสำคัญกับเรื่องอาคารและห้องเรียนที่มั่นคงและปลอดภัย ก่อนที่จะสนใจในตัวหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในการบริหารจัดการการศึกษาในระดับปฐมวัยนั้นความปลอดภัยถือเป็นเรื่องสำคัญสูงสุดที่ผู้บริหารต้องคำนึงถึงเพราะผู้ปกครองไว้ใจที่จะส่งบุตรหลานมาเรียนใน

โรงเรียนอนุบาลเอกชนก็ยอมแสดงว่าผู้ปกครองต้องการจะได้รับสิ่งที่ดีที่สุด ปลอดภัยที่สุดและต้องมีความพิเศษที่โดดเด่น โดยจะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านราคานั้นก็คือค่าธรรมเนียมทางการศึกษากลับเป็นปัจจัยสุดท้ายที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญ แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้ปกครองตัดสินใจที่จะส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในสถานศึกษาเอกชนแล้วนั้นผู้ปกครองต้องมีความพร้อมด้านการเงินอยู่แล้ว ซึ่งตรงกันข้ามกับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการขายสินค้าจะให้ความสำคัญในเรื่องของราคาและการจัดการด้านการเงินมากที่สุด โรงเรียนอนุบาลเอกชนก็จัดได้ว่าเป็นธุรกิจที่ให้บริการทางการศึกษาเพราะฉะนั้นธุรกิจอะไรก็ตามที่นำเสนอโดยการขายบริการจะต้องเน้นที่ความพึงพอใจของลูกค้าตามแต่ละลักษณะของธุรกิจเป็นหลักเพราะถ้าเมื่อใดลูกค้าเกิดความพึงพอใจในบริการแล้ว ราคาจะไม่ใช่ปัจจัยที่สำคัญอีกต่อไปในการตัดสินใจ